

φθονον εισίδημα ὑπὲρ τοῦ ἐκεῖσε Σχολείου τοῦ Π'γουμένου, πρὸς διατήρησιν ἐνὸς διδασκάλου καὶ τέκνων διατροφὴν. Εὐγνωμόνουν δὲ, τέλος, καὶ πρὸς τὸν ἀθηναῖον Ἰωάννην τὸν Ντέκαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν (πρὸ τοῦ 1754) ἑτέρου, ὑπὲρ δώδεκα ἐνδεῶν τέκνων, λαμπροῦ Σχολείου, ὅπερ οὗτος, ἀποθιώσας, ἐπροίκισε διὰ 12,000 δουκάτων (1762), καὶ Σταμάτης ὁ 'Ροῦφος, συγχρόνως σχεδὸν, εὐηργέτησεν, οἷς ἦσαν ἀναγκαῖα πρὸς διατροφὴν τριῶν ὀρφανῶν καὶ πτωχῶν τῆς Λειβαδίας παιδῶν. (138).

Τῶν ἀξιωματημονεῦτων καὶ, τὸ πλεῖστον ἄχρι τοῦ νῦν ἀγνώστων τούτων καθιδρυμάτων, λίθου ἀκρογωνιαίου τῶντι τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν κηδεμονίαν διεπίστευον οἱ διαθένται-ῆ ἐν Βενετίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀδελφότητι, ὡς αὐτῆς μέλη ὄντες. Διεχειρίζετο αὐτὴ τὰς προσόδους τῶν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ δημόσιον Νομισματοκοπεῖον ἐναποτεθέντων κεφαλαίων, καὶ ἐπεκύρου τοὺς Διδασκάλους (*). Ἐκ τῶν εἰρημένων Σχολείων διέχεον τὰ γράμματα οἱ λογιώτεροι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνδρες· ἄλλοι δὲ, οὐχ ἦττον περιφανεῖς, ἐδίδασκον εἰς Μέτσοβον, Τρίκκην, Λάρισσαν, Γούρναξον, Θεσσαλονίκην,

(*) Τούτων τὴν χρονολογικὴν σειρὰν νῦν πρῶτον κατεχωρίσαμεν ἐν τῷ τελει, ἀκριβῆ καὶ ὡς ἐλπίζομεν, ἐντελῆ, ἐκ πρωτοτύπων ἐγγράφων τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος εἰληφότες.

Ἀδριανούπολιν, ἀφοῦ αἱ πόλεις αὗται ἐμιμήθησαν τὸ τῶν ἐν Βενετία Ἑλλήνων διαθετῶν παράδειγμα. Ἄπαντες δὲ γνωστοί, καὶ τὸ κοινὸν σέβας ἀπολαμβάνοντες, ἐδοξάζον τὴν τε πατρίδα καὶ τὸν αἰῶνα (139). Εἰ δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐκείνας τῆς ἐκπαιδεύσεως αἱ διδακτικαὶ μέθοδοι ὀλίγον ἀνελογίζοντο πρὸς τὰς χρεῖας τοῦ ἔθνους, καὶ εἰ, ἀντὶ τῶν δοκιμωτέρων τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας συστημάτων, προετιμᾶτο ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους σχολαστικὴ, ἐνθυμητέον, ὅτι αἱ πρῶται ἐνέργειαι λαοῦ ἀγωνιζομένου, ἵνα μετριάσῃ τὰ τῆς δουλείας ἄλγη καὶ τὴν πολυχρόνιον τῆς ἀμαθείας βλάβην, ὑπάρχουσιν ἐπάξια (καίτοι ἀπειρόκαλοι) τοῦ τῶν μεταγενεστέρων σεβασμοῦ.

Ἐνῶ δὲ οἱ ῥηθέντες Συνάδελφοι κατεγίνοντο περὶ τὸ ἀγαθὸν τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλοι θεάρεστα ἔργα διέπραττον. Ἰάκωβος ὁ Καρβελάς, κρῆς (1574), ἀνήγειρε Ναὸν μετὰ Μοναστηρίου εἰς Κρήτην. Ὁ μοναχὸς Ἰωάσαφ, (ὁ Φιλανθρωπινὸς) ἀνὴρ λόγιος ἐξ Ἰωαννίνων, καὶ ἐφημερεύσας ἐν τῷ Ναῷ τοῦ ἀγ. Γεωργίου, ἰδρυσεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ πρὸ τοῦ 1578 τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Μοναστήριον. Ἀνωκοδόμησε τὸ ἐν Ἰωαννίνοις τῆς Παναγίας τῆς Περιβλέπτου Ἐπιφάνιος ὁ Ἡγούμενος (1647). Ὁ δὲ πρωτοπαπᾶς Γεώργιος Γεωργίου (1607) ἐπλούτισεν ἑλληνικοῖς καὶ λατινικοῖς βιβλίοις τὸ Μοναστήριον τῆς ἐν Κύπρῳ Παναγίας τοῦ Κύκου. Ἐν

ἐνὶ λόγῳ, ἐκτὸς τῶν τοῦ Ἄθω, τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἁγ. ἐν Σινᾷ Αἰκατερίνης, ἡ Κοινότης εὐηργέτησε τεσσαράκοντα τέσσαρα, μεταξὺ Μοναστηρίων καὶ Ἐκκλησιῶν, εἰς Ἰωάννινα, Κύπρον, Πάρον, Σέριφόν, Ἀθήνας, Σταγούς, Καλάβρυτα, Δέλφινον, Δήβορον (Δίβρι), Μέτσοβον, Πάτμον, Πάτρας, Κέρκυραν, Θεσσαλονίκην (140). Τιοιουτοτρόπως, καὶ ἐζωπύρει τὸν πρὸς τὴν πατρίαν γλώσσαν ἔρωτα, καὶ προενόει ἐν ταύτῳ περὶ εὐπρεπείας καὶ στηριγμοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Περὶ Τυπογραφείων ἑλληνικῶν.

Ἡ Βενετία, ἡ φιλοφρονοῦσα πάντοτε τοὺς περὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας διαπρέποντας, καὶ ἡ καταριθμοῦσα ἀπὸ τῆς τοῦ τύπου εἰσαγωγῆς μέχρι τέλους τοῦ ΙΕ΄ αἰῶνος διακοσίους περίπου τυπογράφους, καὶ ὑπὲρ τοὺς διακοσίους πεντήκοντα κατὰ τὸν ἐπελθόντα (141), ἡ Βενετία συνετέλεσε τὰ μέγιστα καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν τυπογραφείων αὐτῆς. Παραλείπομεν τοὺς εὐαρίθμους ξένους τυπογράφους, ὅσοι ἀπὸ τοῦ 1484 (ὅπότε ἐτυπώθησαν τὰ Ἐμμανουήλ τοῦ Χρυσολωρᾶ Ἐρωτήματα) μέχρι ὑπερμεσοῦντος τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, ἐξέδωκαν ἐν τῇ Πρωτευούσῃ ἑλληνικὰ παντοῖα βιβλία. Πασίγνωστα εἰσὶν ἤδη τὰ ὀνόματα τοῦ Ἄλδου, Ζανέττου, Πασγάλη, Καλλιγράφου, Σαβιέω, Λεογκίνου, Ἰούντα, Σπινέλλη, Σαλικάτου, Ἰουλιανοῦ,

Δὲ Πολωνίου, Μορτάλη, Ἀλβρίτζη, Γεράρδη, Σινέλλη, Βαρβώνη, Ζάττα, Σιττέρη, καὶ πρὸ πάντων Ἀντωνίου τοῦ Βόρταλη, οἵ τινες ἐπόριζον τοῖς τε Ἑλλησι, καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν φιλοσεβῶν καὶ φιλομαθῶν, ἱερὰ, ἢ κλασικὰ, ἢ καὶ ποικίλης ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας γραμματολογίας βιβλία. Ὀφείλομεν δὲ μᾶλλον, ἵνα ἀναμνήσωμεν ὅτι ἐν Βενετία ἄνδρες Ἕλληνες συνέστησαν ἐκ διαλειμμάτων τυπογραφεῖα. Τρεῖς μὲν τυπογράφοις βλέπομεν κατὰ ΙΕ΄ αἰῶνα· τὸν κρητὰ Λαόνικον (1486), τὸν ἐκδόντα τὴν πρώτην καὶ ἀξιοσπούδαστον τῆς Βιτραχομουμαχίας ἔκδοσιν· Ἀλέξανδρον Γεωργίου τὸν ἐκ Χάνδακος (Χανιάς), ὅστις ἐξεργάσθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ Ψαλτηρίου (ἑδόξμου ἑλληνικοῦ βιβλίου, δημοσιευθέντος μετὰ τὴν τοῦ τύπου ἐφεύρσιν)· καὶ Ζαχαρίαν Καλλιέργην τὸν ἐκ Κρήτης (ἀπὸ τοῦ 1499 ἕως τὸ 1509), οὗτινος τῆ πολυμαθεία, καὶ τοῦ κρητὸς προστάτου αὐτοῦ Νικολάου τοῦ Βλαστοῦ μεγαλοδωρία, ὀφείλομεν τὴν ἔκδοσιν τοῦ Μεγάλου Ἑτυμολογικοῦ, καὶ Συμπληκίου περὶ τῶν δέκα τοῦ Ἀριστοτέλους κατηγοριῶν, καὶ τῶν τοῦ Γαληνοῦ Θεραπευτικῶν, καὶ τῶν Σχολίων δὲ Ἀμμωνίου εἰς τὰ πέντε φωνήεντα, καὶ τοῦ πρώτου, τέλος, Ὀρολογίου (142).

Κατὰ δὲ τὸν ΙΕ΄ αἰῶνα τρεῖς μόνους ἤδη νήθημεν ἀπαντῆσαι· Ἀνδρέαν τὸν Κουνάδην ἐκ

Παλαιῶν Πατρῶν, οὐ καὶ ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐκδόσεις ἀπὸ τοῦ 1522 μέχρι τοῦ 1565 (143), καὶ σὺν τούτοις τὸ Τυπικὸν τοῦ ἁγ. Σάββα, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ ἐκ Κερκύρας Νίκανδρος ὁ Νούκιος (1545), σπανιώτατον, καὶ ἄγνωστον εἰς τὸν Φαβρίκιον (144). (σώζεται δὲ τούτου ἀντίτυπον παρὰ τῆ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῇ Ἀδελφότητι). Νικόλαον Σοφιανὸν τὸν ἐκ Κερκύρας, περικλητὸν φιλόλογον, ἐκδόντα, καθὰ γινώσκομεν, ἕν καὶ μόνον ἐκκλησιαστικὸν βιβλίον, τὸ Ὁρολόγιον (1545), ὡς μαρτυρεῖ ὁ Μουστοξύδης εἰς τὰς περὶ αὐτοῦ πολυμαθεῖς εἰδήσεις (145). Μεταξὺ δὲ τοῦ 1551 καὶ 1568 (ὡς εἰκάζομεν), Μανουὴλ ὁ Μαργούνιος, κρῆς, (ὁ (*) καὶ ὕστερον Κυθήρων Ἐπίσκοπ. Μάξιμος ἤνοιξε τυπογραφεῖον ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ ἁγ. Ἀντωνίου di Castello, καὶ ἐδαπάνησεν ὅλην σχεδὸν τὴν λιπρὰν αὐτοῦ περιουσίαν, πλεῖστα ἐκτυπώσας βιβλία (146). Πλὴν ὁ ἐμπρησμός, ὁ καταναλώσας μετὰ τοῦ ναοῦ ἐκείνου καὶ τὴν πολύτιμον τοῦ μοναστηρίου βιβλιοθήκην, (ἄλλος ἀναμφιβόλως παρὰ τοὺς ὑπὸ Ἐμμανουὴλ τοῦ Κικόνια ἀναφερομένους τοῦ 1636 καὶ 1687 ἐμπρησμοὺς (147)) κατηφάνισε καὶ τὸ τοῦ Μαργουνίου τυπογραφεῖον.

Ἦσαν Ἕλληνες Ἰσως, Ἰωάννης ὁ Παλαμῆδης, Ἰωάννης ὁ Φιλάδελφος, καὶ Μάρκος ὁ Κλαγε-

(1) Πρβλ. ἐν Χειρογράφοις μου περὶ ἑλληνικῶν Γραμμάτων. Τ. III. σελ. 30.

ρᾶς (ἢ Καλογεραῖς), οὓς ἀπαντῶμεν τυπογράφους ἀπὸ τοῦ 1539 ἕως τοῦ 1597, ἐν τῷ προμνησθέντι τοῦ Κικόνια καταλόγῳ. Πλὴν ἐλλειπούσης οἰασδῆποτε ἄλλης περὶ τούτων μαρτυρίας, οὐδὲν βεβαιούμεν. Ἐχομεν ὅμως εἰς τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα Νικόλαον τὸν Γλυκὸν καὶ Νικόλαον τὸν Σάρον, ἀμφοτέρους προγραμματευτάς ἐξ Ἰωαννίνων (148). Καταπλεύσαντες πρὸς Βενετίαν, ὁ μὲν περὶ τὸ 1647, ὁ δὲ μετὰ περίπου δεκαετίαν (149), ἔλαβον ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἄδειαν, ἐν' ἀνοίξωσι δύο τυπογραφεῖα, ὅπερ μετὰ τινα χρόνον ἐγένετο. Καθότι ἀγνοοῦμεν βιβλία ὑπὸ τοῦ Γλυκὸ δημοσιευθέντα πρὸ τοῦ 1671, καὶ ὑπὸ τοῦ Σάρου πρὶν τοῦ 1687. — Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος (τουτέστι περὶ τὸ 1715) ἠνοίχθη βεβαίως τὸ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων Δημητρίου Θεοδοσίου, ὅπερ ἐδημοσίευσεν, ἐκτὸς τῶν ἑλληνικῶν, καὶ ἰλλυρικὰ βιβλία.

Χάριν τῆς μεγάλης μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐμπορείας, τὰ τυπογραφεῖα ταῦτα ἐπλούτησαν ὑπερβαλλόντως. Ἄνδρες Ἕλληνες μετέβαινον ἀδιαλείπτως εἰς τὴν Πρωτεύουσιν πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν. Καὶ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἐγκαταστεινόντων ἐν Βενετίᾳ Ὁμογενῶν, οἰκονομοῦντες ἐλευθερίως τὴν περιουσίαν αὐτῶν, διευκόλυναν τὴν διάδοσιν οὐκ ὀλίγων πονημάτων. Μνημονεύομεν, ἐκ τῶν πρωτίστων, τοὺς κληρονόμους Ἐλένης τῆς Βαρέλλη, Ἐπιφάνιον τὸν

Ἡγούμενον, τὴν Ἱερὰν τῶν Φίλων Συναγωγὰς, Με-
χαήλ τὸν Περούλην ἐξ Ἀθηναίων, τὸν ἀθηναῖον
κόμητα Βερνάρδον τὸν Μάκολαν, ἱππότην τῆς
βενετικῆς πολιτείας, Ζαχαρίαν καὶ Νικόλαον Σε-
λέκην, τοὺς ἐξ Ἰωαννίνων Πάνον καὶ Ζαχαρίαν
τοὺς Μαρουτζαίους, Νικόλαον τὸν Καραϊωάννην,
τὸν ἀθηναῖον Λεωνάρδον τὸν Καπετανάκην. Ἐ-
χρημάτισαν λοιπὸν, ἐνὶ λόγῳ, ταῦτα, τυπογρα-
φεῖα κοινωφελῆ καὶ ἀναμνήσειως ἀξιότατα. Ἐ-
γεννήθησαν δίδυμα, οὕτως εἶπεῖν, πρὸς ἀνάπτυ-
ξιν τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ· πλὴν
διάφορον τύχην ὑπέστησαν, καθότι, ὅσον ἐκεῖνος
προώδευε, τοσοῦτον ἐν Βενετίᾳ ἠλκττοῦντο αἱ
ἐργασίαι καὶ τὰ κέρδη. Ἐπ' ἐναντίας δέ, τυπο-
γραφεῖα τῆς Λειψίας καὶ ἄλλων τῆς Γερμανίας
τύπων, τῆς Βιέννης, τῆς Μόσχας, τοῦ Ἰασιίου
τοῦ Βουκορεστίου (ἄπου καὶ νεώτερα μαθήσεως
συστήματα, καὶ γεννάει εὐεργέται), ἐκεῖσε προ-
σεκάλουν πανταχόθεν τοὺς Ἕλληνας· τοῖς δ' ἐν
Βενετίᾳ ἡμετέροις τυπογράφαις οὐδὲν ἄλλο ἀπέ-
μεινεν, εἰμὴ ἡ ἐμπορεία τῶν ἐκκλησιαστικῶν
βιβλίων· ὥστε τὸ τοῦ Σάρου τυπογραφεῖον, καὶ
πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Ἀριστοκρατίας, ἔπαυσεν.

Ἀκολουθῶς, οἱ πολιτικοὶ τῆς Εὐρώπης πε-
ρισπασμοί, ἐξαιρέτως δέ ὁ Ἱερὸς τῆς Ἑλλάδος
ἀγὼν, καὶ ἡ αὐτῆς παλιγγενεσία ἐπήγαγον τὸν
τελευταῖον τοῖς Ἕλλησι τυπογράφαις κλονισμόν.
Ἐξ ὧν, τοῦ Γλυκὺ τὸ κατάστημα (τὸ διατη-
ρηθὲν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νικολάου, ὑπὸ τοῦ

ἀπογόνου αὐτοῦ. Μιχαήλ ἕως τοῦ 1831) μετέβη ὑπὸ τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, ἀπὸ κατόχου εἰς κάτοχον, καὶ περιορίσθη (1847) μόνον εἰς τὴν δημοσίευσιν ἱερῶν βιβλίων· ἀμυδρὸν τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ λαμπρότητος ἔχνος (*). Τὴν ἰδίαν ὑπέστη τύχην καὶ τὸ Θεοδοσιανόν, τὸ μεταβιβασθὲν εἰς τὸν ἀνεψιὸν Πάνον, βραδύτερον δὲ εἰς Σπυρίδωνα τὸν Μελετιὸν καὶ Νικόλαον Ἀναστασίου· εἶτα εἰς τὸν ἰτάλον Φραγκῆσκον τὸν Ἀνδρέωλαν, καὶ τελευταῖον εἰς τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης Γεώργιον Διαμαντίδην (1836), ὅστις ἀνεζώωσεν αὐτὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα, ὁ Φοῦνιξ, δι' ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν ἰδιαίτερώς βιβλίων (1843), διορθωθέντων ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ, διδασκάλου ἐν τῇ Φλαγγινεῖᾳ Σχολῇ (1827-34), καὶ ἑτέρων φιλολογικῶν συγγραμμάτων συντάκτην (150). Νῦν δὲ κατέχεται ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ὁμογενοῦς Χρήστου τοῦ Τριανταφύλλου. (**). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἑλληνικῶν τυπογραφείων (***)· Νῦν δὲ ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῆς γραμματολογίας λέγομεν.

(*) Πρότινων ἐτῶν καὶ τοῦτο τὸ τυπογραφεῖον ἐξέλιπε.

(**) Ἡδὴ δὲ κατέχεται παρὰ τῶν Υἱῶν τοῦ ἀειμνήστου Χρήστου Τριανταφύλλου, διευθυνόμενον παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γεωργίου.

(***) Κατὰ δὲ τὸ 1850 ἠνοίχθη ἐνταῦθα καὶ ἕτερον ἑλληνικὸν Τυπογραφεῖον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου

Οὐχὶ ὀλίγους, ἐξόχους τὴν τε εὐφυΐαν καὶ πολυμάθειαν, ἐμνημονεύσαμεν σποράδῃ ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι. Ὀφείλομεν δὲ καὶ ἄλλους προσθεῖναι, ἐπίσης ἐν Βεγετία ἀκμάσαντας, τινὰς μὲν Συναδέλφους, τινὰς δὲ Ἐφημερίους, ἧ καὶ Ἱεροκῆρυκας ἐν τῷ Ναῶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, παραλείψαντες, οὓς κατῆρον εἰς τὴν πρωτεύουσαν πρὸς μείζονα τῆς ἑαυτῶν παιδείας αὐξήσιν.

Ἦκμασαν οὖν κατὰ τὸν ΙΕ'. αἰῶνα (ἀπὸ τοῦ 1478 ἕως τοῦ 1499), Δημήτριος ὁ Μόσχος Ἀκαδημαϊκός, τῆς ἐλληνικῆς ῥητορικῆς καθηγητῆς — Ἰουστῖνος ὁ Δεκάδουος, κερκυραῖος — ὁ ἐκ Βυζαντίου Ἀριστόβουλος ὁ Ἀποστόλης, ὁ καὶ ἐπίβουλος μετὰ ταῦτα Μονεμβασίας Ἀρσένιος — Δημήτριος ὁ Δουκάς, καὶ Ἰωάννης ὁ Γρηγορόπουλος, κρήτες.

Κατὰ τὸν ΙΣ'. (ἀπὸ τοῦ 1503 ἕως τοῦ 1588), Ἰωάννης ὁ Λάσκαρις — ὁ κρῆς Μάρκος Μουσοῦρος, καὶ Νικήτας ὁ Φαῦστος, δημόσιοι ἐλληνικῶν γραμμάτων διδάσκαλοι — ὁ ζακύνθιος Δημήτριος Ζῆνος — Ἰάκωβος ὁ Τριβώλης, κερκυραῖος — Ἀντώνιος ὁ Ἐπαρχος, καὶ Νικόλαος ὁ Σοφιανός, κερκυραῖοι, καὶ δημόσιοι τῆς ἐλληνικῆς διδάσκαλοι. — Γεώργιος ὁ Κορίνθιος ἐκ

Γεωργίου, ὅπερ διὰ τὰς, ὅσον οὐπώ, σπουδῆς εὐσεβῶν Ὁμογενῶν (Ἰωάννου, δηλονότι, καὶ Σπυρίδωνος τῶν αὐταδέλφων Βελουδῶν,) βελτιωθείσας τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἐκδόσεις, κατέστη ἤδη πασίγνωστον τῷ Ὀρθοδόξῳ πληρώματι. — ἔπαυσε δὲ τῷ 1882.

Μονεμβασίας — Βασίλειος ὁ Βαλέρις, ἐφημέριος, καὶ Ματθαῖος ὁ Βέργης, κερκυραῖοι — Φράγκος ὁ Τελουντᾶς, ἐκ Ναυπλίου, περίφημος ῥήτωρ — Νικόλαος ὁ Κουρκουμέλης, κεφαλλην. — Ζαχαρίας Σκορδύλιος, ὁ καὶ Μαραφαῶς, ἐκ Χάνδακος — ὁ κερκυραῖος Ἰωάννης Σκυλίτσης — Ἰωάννης ἱερεὺς ὁ Ναθαναήλ, ἐκ Κρήτης — Λεόντιος Εὐστράτιος, καὶ Θεοφάνης ἱερομόναχος ὁ Λογαρᾶς, κύπριοι — Ἐμμανουήλ ὁ Κρῆς — Μιχαήλ ὁ Ἐπαρχος — Διονύσιος ὁ Κατηλιανὸς, ζακύνθιος, ὑστερον Κυθήρων Ἐπίσκοπος.

Κατὰ τον ΙΖ'. (ἀπὸ τοῦ 1609 ἕως τοῦ 1696), Ἰωάννης ὁ Σωζόμενος ἐκ Κύπρου, δημόσιος τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους ἠθικῆς διδάσκαλος, καὶ Φύλαξ τῆς Μαρκείου βιβλιοθήκης. — Μελέτιος ὁ Συρίγου, καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, κρη-τες — Ματθαῖος ὁ Κιγάλας, κύπριος — ὁ κρῆς Ἀγάπιος ὁ Μοναχός. — Μαρτῖνος ὁ Τζάνες ὁ καὶ Μπουνιαλῆς ἀδελφός Ἐμμανουήλ Τζάνε ἱερέως. — Λεωνάρδος ὁ Βιλλαρᾶς (ἢ καὶ Φιλκρᾶς) ἀθη-ναῖος, καὶ Φύλαξ τῆς εἰρημένης βιβλιοθήκης. — Γεώργιος ὁ Σουγδουρῆς, ἐξ Ἰωαννίνων — Ἰωάν-νης ὁ Μάκολας, ἀθηναῖος — Γεώργιος ἱερεὺς ὁ Μαϊώτας, ἐκ Κρήτης — ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Μεθό-διος Ἀνθρακίτης.

Κατὰ τον ΙΗ'. (ἀπὸ τοῦ 1703 ἕως τοῦ 1792). Σεραφεῖμ ὁ ἐκ Μιτυλήνης — ὁ ἐκ Κερκύρας δι-δάκτωρ Πέτρος ὁ Κασιμάτης — Ἀλέξανδρος ὁ Καγκελλάριος ἐξ Ἰωαννίνων — ὁ κρῆς διδ. Μάρ-

κος Ἀντώνιος Μάδερς, Φύλαξ τῆς Μαρκιανῆς — Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις — Νεκτάριος ὁ Ζαμπέλλης λευκάδιος, καὶ Σπυρίδων ὁ Μίλλιας κερκυραῖος, ἱεροκήρυκες — Χρῦσανθος ὁ Μοσχόπουλος, κεραλλήν — ὁ κερκυραῖος Σπυρίδων ὁ Παλατζουὸν Σχορδύλλης.

Κατὰ τὸν 10. (ἀπὸ τοῦ 1800 ἕως τοῦ 1867).
Ἰωάννης Λίτινος ὁ ἐκ Ζακύνθου, καθηγητῆς ἐν Πατρῴῳ — Δημήτριος ὁ Πάνου ἐκ Καλαβρύτων — ὁ κερκυραῖος Σπυρίδων ὁ Πετρετίνης. Σπυρίδων καὶ Ἰωσήφ οἱ Βελυυδαί, ὁ μὲν αὐτάδελφος ἐμὸς, ὁ δὲ τέκνον δεδωκρυμένον. — Καὶ οὗτοι μὲν ὀλίγοι εἰσὶν ἐκ τῶν πολλῶν, ὅσους ἡδὺνάμεθα ἀναφέρειν· ὧν μὲν τινες μετ' ἐπαίνου μνημονεύονται, ἢ παρὰ τῶν συγχρόνων αὐτῶν, ἢ παρὰ συγγραφέων, περὶ αὐτῶν, μᾶλλον, ἢ ἤτετον, ἐκτενῶς διακλιθόντων· τινὲς δὲ καὶ συντάσσονται πονημάτων ἐν τῇ Βενετίᾳ καὶ ἄλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξαν καὶ, πρὸς τούτοις, ἐπιμεληταὶ καὶ διορθωταὶ ἑλληνικῶν βιβλίων· ἐπάγγελμα κακῶς τὴν σήμερον ἐκτελούμενον, πλὴν, κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας σπουδαιότατον, καὶ μόνον εἰς ἄνδρας ὄντως λογίους διαπιστευόμενον (151)· ἐφ' ᾧ καὶ πολλάκις ἐξέδωκε κατὰ καιροὺς ψηφίσματα ἡ βενετικὴ Γερουσία. Εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν μέχρι τοῦδε μνημονευθέντων, καὶ ἄλλων, πρὸς τούτοις, μὴ ἀναφερομένων, ἐπιμελῶς συλλεγήτονται αἱ μετὰ τασαύτας φθορᾶς καὶ συμφορᾶς ἀπομείναισαι εἰδήσεις,